

## **ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ У ПОСТКРИЗОВИЙ ПЕРІОД**

У системі відтворення економіки України банківським інвестиціям належить важлива роль відновлення і збільшення економічного потенціалу, а відповідно, і забезпечення високих темпів економічного росту. Сталий економічний розвиток в Україні можливий лише за умови достатніх обсягів інвестиційних ресурсів для здійснення структурних зрушень у господарському комплексі України. Однак варто зазначити, що банківська система країни досі не акумулювала капіталу, обсяг та якість якого забезпечували б їх інвестиційну активність. Відтак, дослідження питань щодо інвестиційної діяльності банківської системи України є нині надзвичайно актуальним. Особливо в умовах світової фінансової кризи, коли провідні фінансові установи зазнають кризи ліквідності та відтоку фінансових ресурсів, коли відбувається скорочення фінансування інвестиційних проєктів, та звуження інвестиційної діяльності, доцільно було б оцінити можливості банківської системи в галузі інвестування.

Можливості ефективного здійснення інвестиційної діяльності значною мірою визначаються інвестиційним потенціалом суб'єктів інвестування. Варто зазначити, що поняття «інвестиційний потенціал» не знаходить належного відображення в економічній науці, оскільки увага вчених здебільшого спрямовується у бік економічного, виробничого, інноваційного потенціалів тощо. Твердження «інвестиційний потенціал банківської системи» практично не зустрічається. Тому під інвестиційним потенціалом банківської системи розуміємо сукупність наявних в банків власних і залучених ресурсів, їх оптимальна структура та раціональне використання для реалізації потреб господарювання та поставленої мети. Дане визначення враховує виконання основних функцій банківської системи, а саме залучення та акумулювання вільних ресурсів у суб'єктів господарювання, та задоволення інвестиційних потреб реального сектору економіки. Складовими, які б дозволили оцінити інвестиційний потенціал банківської системи, на нашу думку, є: власний капітал банків (статутний та балансовий капітал, структура залучених ресурсів (важливе значення мають строкові ресурси населення та підприємств), прибуток та структура кредитно-інвестиційного портфелю банків. Саме аналіз динаміки цих показників дає можливість оцінити інвестиційний потенціал банківської системи України, визначити ефективність її діяльності та перспективи розвитку.

Проблемами, що створюють перешкоди на шляху активізації банківської діяльності в інвестиційному процесі, – є: низька капіталізація банківської системи загалом, а також

існування великої кількості дрібних банків; характер і обсяг сформованої ресурсної бази. Нині більшість банків не має у своєму розпорядженні достатньої власної бази для великих і надійних позичкових операцій інвестиційного характеру.

Загрозливий вплив на економіку України та на інвестиційний потенціал банківського сектора спричинила глобальна фінансова криза, що прокотилась по світу у 2008 році. Незважаючи на думки експертів, що Україна не надто глобалізована держава, впливу світової кризи їй уникнути не вдалось. Основними проявами такого впливу слід вказати наступні. Банківський сектор охопила криза ліквідності. Уразливість української економіки обумовлена твердою прив'язкою гривні до долара. Крім того, існує сильна залежність банків від іноземного фінансування. У банківському секторі частка іноземного капіталу в загальному обсязі капіталу становить 37,2% і перевищує граничне значення межі економічної безпеки на рівні 30%. Проблема українських банків іще й у тому, що обсяг виданих позик українськими банками перевищує акумульовані кошти на депозитах у 2,24 рази. Диспропорції між активами та пасивами банків виявляються в превалюванні короткострокових зобов'язань у структурі ресурсної бази та довгострокових кредитів у структурі активів.

У ході розгляду особливостей формування інвестиційного потенціалу встановлено, що довгострокові ресурси, як основна складова інвестиційного потенціалу банківської системи є відчутною проблемою на сучасному етапі розвитку економіки. Відтак, надзвичайно важливими для нарощення інвестиційного потенціалу банківської системи України є фактори стабільності залучення і збереження ресурсів у банківській системі. Ключовими факторами, котрі впливатимуть на стабільність ресурсів юридичних осіб на середньострокову перспективу вважаємо: загальний стан економіки і доступ до кредитних ресурсів; інвестиційний клімат в країні і ситуація на зовнішніх товарних ринках. Ключовими факторами впливу на стабільність коштів домогосподарств на середньострокову перспективу вважаємо наступні: загальний стан банківського сектору (включаючи розвиток ситуацій із «замороженими» депозитами в окремих банках), а також валютно-курсова політика; стан економічної ситуації в країні та її вплив на динаміку доходів громадян; перспективи розвитку ринків альтернативного інвестування для громадян (фондовий, іпотечний, валютний ринки). Ще одним необхідним кроком забезпечення ресурсної бази банків України є впровадження спеціальних гарантій безпечності і підтримка зацікавленості населення у розміщенні власних заощаджень у банках. Для цього слід відмовитись від ідеї оподаткування доходів громадян, отриманих у результаті банківського депонування вільних коштів. Банки для домогосподарств є найнадійнішим місцем збереження заощаджень, і саме банки в цьому сенсі мають суттєві переваги перед небанківськими структурами. Також відзначимо, що

заощадження громадян у процесі свого формування жорстко підпорядковані рівню доходів населення і структурним змінам споживання та витрат, вони залежать і від розвиненості інституційної бази фінансового ринку, і від конкретного ринку заощаджень. Тому основні напрями соціальної політики мають значний вплив на зміцнення інвестиційного потенціалу банківської системи України.

Отже, потенційне нарощування ресурсної бази має надзвичайно важливий вплив на нарощення інвестиційного потенціалу банківської системи України у посткризовий період.